

Distingit públic:

Unes quantes paraules no m'és per a explicar-vos ~~l'encalç~~ el significat: l'encalç de la comèdia que m'heu a veure.

No és que desconfii de la vostra comprensió, és que desconfio de la meua claretat. Molt sovint succeeix allò que diu la dita popular, en referir-se als afers vulgars: l'home proposa i Déu disposa, dita que, aplicada a les obres teatrals, podria variar-se així: l'autor proposa i el sentit comú disposa. Els que escrivim per al públic de massa bé que volem fer les coses, molts cops les compliquem, fins al punt de convertir-les en un geroglífic.

El Comiat de Teresa, deixem-ho dir desseguida, ha estat escrita amb el cor més que amb l'intel·ligència. No és una obra que diverteixi. No té acció, no té sorpreses, no excita la curiositat ni desvetlla l'interès tot fent que l'espectador es preguntí: què passarà? Es una comè-

2

dia que cerca l'emoció sense trucs, ni sensibleries, llealment. Si no ha trobat l'emoció que cerca, sempre li restarà el mèrit d'haver-se mantingut fidel a la de l'autor. Jo bé vaig posar-li en el diàleg. En el diàleg exclusivament hi ha tota l'essència, tot l'encís de la comèdia. Cal seguir-lo amb atenció per a penetrar-lo. D'aquesta manera, penetrant en el diàleg, coneixereu els personatges i viureu un reflexe de la seva vida. *El Comiat de Teresa* pertany a un teatre que s'aparta essencialment del cinema. La fotografia no hi té res a fer. Es l'orella i l'ànima que han d'actuar a guisa d'objectiu, i han d'assimilar les poques o moltes bel·leses que hi hagin, si és que n'hi ha alguna.

— *El Comiat de Teresa*, és d'aquelles obres que els empresaris de teatre refusen perquè fan dormir. Per ells, totes les comèdies escrites per un literat de categoria contenen dosis massives d'opi. Per contra, a mi em sembla que la majoria dels espectadors, que encara van al teatre a saborejar les obres dels no literats, (les obres que accepten els empresaris de teatre català a mans besades) són individus que mai no han estat desperts.

Altrament ara vaig a explicar-vos el contingut ideològic i sentimental que jo vaig creure posar en la meva comèdia. No he tractat de plantejar cap problema ètic ni de demostrar res, ni de defensar ni combatre res. Però així com dels fets de la vida, sempre se'n desprèn una lliçó i una filosofia, jo no puc pas evitar que de l'acció i del desenllaç de la meva obra, se'n dedueixin conseqüències i se'n treguin conclusions a gust de cadascú. Ara, certament, ja us fareu càrrec, que

3

ms
H

és una cosa amoïnadora que us atribueixin unes intencions que mai heu tingut i unes idees morals que mai heu predicat i unes conseqüències filosòfiques que ni en somnis, passaren per vostre magí. Jo, entenguí's bé, no tracto ara de desviar un milímetre el vostre judici. No vull fer cap mena de coacció a la vostra intel·ligència. No us parlo per a fer-vos renunciar als vostres drets d'espectadors. No us diré ignorants si us desagrada l'obra, no us diré esperits superiors si us cau en gràcia. Jo em conformo per endavant amb els vostres aplaudiments, siguin pocs siguin molts, em conformo amb el vostre silenci; i, àdhuc em conformo amb les vostres protestes. Però no voldria que existís entre vosaltres i jo, el més petit malentès. Per això sols us demano uns minuts per a fer-vos una confessió franca i sincera; per a explicar-vos no el que he fet—un autor ho sap pòques vegades el que ha fet—sinó el que em proposava de fer. Escolteu-me amb atenció i després sentencieu, i us prometo que acataré resignat la vostra condemna o la vostra absolució.

El Comiat de Teresa no és altra cosa que el cas d'un home que ha fluctuat entre l'ideal i la prosa, que no ha sabut ésser cruel, en nom de l'ideal, amb els altres i ho ha estat amb ell mateix. S'ha entrebancat amb el seu cor, i quan la seva feblesa, topa amb un caràcter enter que marxa vers l'ideal com una fletxa, ell, llavors, comprèn tota l'extensió del seu error. Jove encara per dintre, vol rectificar. *Teresa*, la seva deixeble predilecta li ha mostrat el camí, però els anys hi són; no pot seguir-la, fracassa una vegada més, com ha fracassat sempre, des de la primera encepegada sentimental. El què li resta a aquest desgraciat

que no ha pogut fer compatible l'art amb la vida? Li resten els braços de la seva muller, l'únic refugi de tots els perseguits, de tots els desenganyats, de tots els decrepits. En l'última escena aqueix matrimoni fa les paus. La resignació, la renúncia de totes les il·lusions els junta. Havien caminat fins ara, l'un a la vora de l'altre però distanciats. Cadascú tenia una aspiració distinta de l'altre, i no podien entendre's.

Eren dues vides que duïen una direcció oposada i que havien xocat. Al final s'apuntalen l'un en l'altre, absolutament exhaurits d'aspiracions. L'única misió que els resta, l'única raó de llur viure, és la de cuidar un fill malalt.

Ara bé, a l'entorn d'ells hi han altres fracassats. Ho és també el pare de Teresa, el doctor Mas i ho és encara, el jove pintor enamorat de la deixeble.

En la societat els fracassats solen juntar-se i renyir, i ací també. El seu malhumor els torna agresius i exagera els seus odís. En els tres personatges principals les seves creències variades influeixen en llur comportament. El doctor ateu, pare de Teresa, sense l'auxili d'una creença, sense l'esperança d'un més enllà, cau en la desesperació; *Daniel*, el pintor, sempre indecís, feble i espaordit, fineix per a refiar-se d'una vida futura, en canvi, *Sebastiana*, la seva muller, bona cristiana, camina pel seu calvari resignada.

Heu-se ací tot l'encalç que tenen els diàlegs de l'obra en els quals es fa referència a Déu. Algú ha cregut veure en *El comiat de Teresa* una determinada tendència. S'han imaginat que l'única preocupació meua, era la de convertir al Senyor Giralt al catolicisme i condemnar al Doctor

W. G. Sebald

veritat la il·lusió pura que
quia es homa a l'heroisme.

5

a les penes eternes de l'infern. Altres han trobat excessius els blames que se li escapen al ja nomenat doctor, en veure's abandonat de la seva filla, inexplicablement determinada a ferse monja. Però, evidentment, un home com ell, així exasperat, no devia pas mossegar-se la llengua i jo soc esclau de la veritat psicològica com altres ho son de les mitges tintes.

En figjo he volgut pintar un troç d'humanitat llòbrega damunt la qual passa una criatura plena de llum i de consol, ferma en els determinis interiors. Aquesta figura és *Teresa*, que si voleu pot simbolitzar la jo-

ventut, l'il·lusió pura que guia als homes a l'heroisme.

Jo no he volgut teoritzar, ni discutir creències, ni afagar passions, ni donar greix als blancs ni als rojos. He descrit un tipus que m'ha semblat interessant amb tota la cordialitat i el sentiment que el seu cas m'inspirava.

(Pausa)

Am un altra cosa:

negativa que espera tambel al
condonar

Mancaria al men deure de
bon senec, si no aprofites
aquest moment per a
manifestar, ben alt, da-
vant d'aquest public
escollit, la meua admi-
ració i la meua gratitud
vers aquesta agrupació
d'aficinats de Mahins
de Rei que han dut
a port El comitè de
Teresa, amb un entu-
siasme d'herois i sub-

7
Finn afecte que jo no obli-
dare mai més. Per dolen-
ta que sigui la meua obra
no deixarem de venre
les dificultats que presen-
ta als intèrprets. Això s'
atrevir-se amb una co-
mèdia que es profesio-
nal consideraven irre-
presentable, significa ~~per~~
qualcom, i significa encara
més gran la victòria
corona la gosada.

8
I això ha estat acon-
seguit per aqueix home ex-
traordinari que s'anomena
un crític, director de
l'Estudi d'art dramàtic
de Malins de Rei: i per
els seus companys entre
els quals hi ha aqueix
estal de joves actrius
dotades d'un engreca-
ment, d'una gentilesa
i d'una intruïció artís-
tica inefable.

9 / Un refiò d'ells per a fer
vos suportable la mesa
obra. No hiic res més a dir!

==